

„Nekem is van kutyabőröm, magammal hordom, mert mászor is volt már ilyen bajom. Itt van la! — szóla don Ranudói kevelységgel a' pesti lazzaroni, nemes levelét inge alól kivonva. — Hát láthatja, nemes barátom, hogy bottól, akasztófától nincs mit félnem!”

Kupornyainak nagy lelki vigasztalásul szolgált ezen fölfedezés, félannyra sem boszantá az ütlek, tudván, hogy azt nemesi kéz csapá, még pedig olly kéz, melly, mint dagadt arca bizonyítá, egy nemes embernek sem válnék szegényére, 's már a' bámuló nép is nagyon szaporodván, megfordult, 's ildomosan a' fogadóba távo-zék, hol élteben először gondolko-zék az elkésés ká rairól. Gaal.

AZ IDEI MŰKIÁLLITÁS.

(Vége)

III. terem. 84) Kiss Bálint (Pesten), Halhatatlanság reménye. Az eszme igen szép, de a' kidolgozás nem áll arányban a' tárgy belső minőségével, sőt, egyéni nézetem szerint, maga a' kiviteli felfogás sem jellemzi eléggé az eszme élet-erejét. A' keresztfát átkaroló keleti hölgy igen kedves alak, de arcán nem tükröződik azon magasztos bizalom, melly illy reménnyel szükségkép párosult. Az ülő török a' távba néz, 's kifejezése komoly ugyan, de inkább tespedést, mint reményt festő. Baloldalt a' heverő indiai, nem tudom, mivel fejezheti ki reményét a' halhatatlanság iránt; mert avval, hogy, lekönnyökölve a' sziklán elterül, lábát a' kereszt felé nyujtva, szemeit pedig nem tudom min, de épen nem a' keresztben legettetve, ugy hiszem, nem mutatja e' magasztos érzetet. A' háttérben mutatkozó guggoló chinaiból misem sugárzik ki. A' hölgyalakon kívül legjobb még a' hullámtorlathól a' sziklára felkapaszkodó szerecsen, mert ez eselekvőleg jellemez, de itt ismét a' bonczani rajz — tekintsük csak derekát, lapoczkáit, vállait — tökéletlen. Mind e' mellett megvan e' képnek érdeme nemcsak az eszme szépsége-, hanem a' színezet élénksége- 's az alakok rajzának általános helyességénél fogva is. De, azt hiszem, kár volt egy irodalmi barátunknak olly keserűn felszólalni e' kép elhelyezése 's festője mellözése miatt. Én itt semmi mellözést nem látok. Jobb helyet — a' mű az ablak közelében első a' falon, hol pedig a' legjobbak szoktak helyet foglalni — alig gondolhatnék neki, mert nemde fődolog az elhelyezésben: kellő világosság? hogy a' felső, nem pedig az alsó sorban függ, ugy hiszem, nem baj; mert itt nem egyes esetvonásokkáknak, hanem az egész költőiségének kell hatni. — A' mi pedig — közbevetőleg legyen mondva — e' derék festész másik képének (II. terem: 64. A' szegény özvegy) elhelyezése miatt emelt vádat illeti, melly t. i. már kissé hátrább, 's szinte a' felső sorban függ, — legyünk igazságosak. Ugy hiszem, ezen mű ezen elhelyezése által inkább nyert, mint vesztett, mert tudjuk, hogy a' festészet szabályai szerint némely művek hatása a' közelebb, mások a' távolabb tekintetre van számítandó. 's nézetem szerint, a' „szegény özvegy“ utóbbiak közé sorozandó. A' mellözés és kenyérféltés ez esetben legalább helytelenül volt alkalmazva. — 85) Sch w e m m i n g e r J ó z s. (Bécsben), Piusgani havasok tájéka, távnézettel a' Zelli tóra. Jeles kép, de e' művésztől már jobbakat is láttam. — 86) Hora (Pesten), Arczkép; jó festvény. — 87) Hansch Antal, Bécs melletti Liesing tájképe — (nem pedig: Liesing Bécs melletti tájképe, mint a' lajstrom mondja; vagy lehet Liesingnek nem Bécs melletti tájképe is?); az ecset jeles, de

a' tárgy jellemtelen. 88) Heicke Józ s. (Bécsben), Arabok Mekkából. Jó mű, — az előtéri dőlczeg fehér ló valódi arab, a' háttéri arabiatlanul lankadt; a' férfiak alakjai jellemesek. — 89) Schaeffer Albert (Pesten), Csenedlet; szép munka. — 90) Marastoni Jakab (Pesten), Anyai ápolás; a' gyermek feje aránytalanul nagy, noha, igaz, a' kövér, hizott dereku 's ajaku anya is jó nagy fejfel van megáldva a' természettől, vagy inkább a' festész képzelmetől. Sokaknak igen igen tetszik e' mű, 's lehet, ez leginkább a' színezet szépségén 's a' gondos kidolgozáson, meg talán — a' meztelen derekon alapszik; én költőiséget nem talállok benne. — 92) Rhomberg Antal (Prof. Münchenben), Faust és Mephistopheles a' vesztőhely mellett ellovagolván. A' felfogás borzasztóan költőileg szép; Mephisto ördögisége, 's Faust bűnösen megrettent bámulása, szellemi alakokat látván, mikép hurczolják a' gyermekgyilkos „Gretchen“-t a' vesztőhelyre, az arcokon híven festődik. Az éj, a' lovak orrából 's patkóik alól kilobbanó tüzek igen emelik 's jelemzik a' kép minőségét. 93) Gail W. (Münchenben), Rocca di Cantoranai kápolna belseje; építészetileg jó festvény. — 94) Grünler Lajos (Bécsben), öreg ember feje; igen jeles kép, mind élethűsége, mind ecseti tükélye miatt. — 96) Ernst L. (Bécsben), keleti zárda (már minck az a' „klastrom“?) udvarának bellátképe; csinos mű. — 99) Danhauser Józ s. (Bécsben), két cserenyéző gyermek; igen kedves és szépen kidolgozott alakok; de bizonyos fakóság, vagy szürkeség ömlik el e' festvényen, melly gyöngíti a' kellemes hatást. — 100) Raab György (Pesten), Zongorán ábrádozás; kifejezésteli arc, az egész termet és ruha igen jó munka. — 101) Herbsthofer E. (Bécsben), Pénztudós; kissé cynicus, de mind a' mellett jellemzetes. — 102) Palm Gusztáv (Romában), Tengeri látkép; egyszerű, de szép. — 103) Richter Vilmos (Bécsben), Ostrom; az ostromló katonák alakjainak mozdulatai híven ábrázolják. 104) Kaergler Henrika (Pesten), Renbrand anyja; (ő es. k. fensége, Mária Dorottya főhercegnő tulajdona). Igen jó másolat, kisebbitett idomban, 's ennyiben mintegy eredetiül tekinthető. — 107) Schiavoni Natalie. A' gondolkozó nő; gyönyörű arc, igéző szendesség, jellemző kifejezés, 's e' művész ecsetének saját, bájoló színezet; a' pongyola művészileg eléggé szabad, de mégis szerény. Egyik gyöngye a' kiállításnak. — 108) Crola (Ilseburghan), Vernigerode tájéka; jeles festvény. — 109) Erhardt Vilmos (Bécsben), Tirol vára, Meran mellett; jó ecset; a' színezet kissé tulsötét. — 110) Hartinger Antal (Bécsben), virágok edényben; igen szép mű, de a' tavali gyönyörűbb volt. — 111—112) Müller M. (Münchenben), Paraszt gyermek kunyhóban, és koresmában cizterázó fiu; amott a' tűz, itt a' lámpa világitása igen hatásos. — 113) Mohr J. (Münchenben), Dániai vár, vadászszerral és középkorbeli öltözzel; nagyséjő mű, a' viruló természet az égalj sajátágos ködfakó színet tükrözi. — 114) Weber Henrik (Pesten), Görögnő; a' kép nem volna rossz; a' felett mindazáltal, valóban görög vagy inkább szerb jellem ül-e az arczon, nem akarunk a' festészszel vitázni. — 115) Bechmann Ján. (Münchenben), Esti tájkép; igen jeles. — 116) Mayer Mátyás (Bécsben), Anna kápolnája, Steirföldön; nem annyira a' kápolna, mint a' vidék miatt kedves.

IV. terem. 118) Tikos Albert, Keleti nő (odalisk); igen jeles mű, pusztán festvényileg tekintve. A' tárgy minősége hozzá magával, hogy a' test idomának kitüntetéseire főfigyelem fordítatott; 's valóban úgy látszik, inkább testkellemet, mint jellemet akart festeni a' művész, azért választhatá e' tárgyat. Az arcz maga épen olly igen keleti-e, minőt egy keleti nő mintaképeül lehetne választani, kétséget szenved; de a' kezelés, t. i. az ecset és színezet, valamint a' kidol-

gozás, remeknek mondható. Jó hatással van ugyan az alak oldalára mintegy peremzetileg 's metszőleg eső éles világosság szegélye, az egész test egyéb árnyékata mellett; de honnan szolgál reá ezen metsző fény, az nincs, még csak vázlatilag sem, érintve; ez a' sejdítésnek talán nagyon is tág mező. Egyébiránt e' mű valódi nyereség hazai festészetünkben. — 119) Sch w e m m i n g e r Henrik, Olasz népeleti jelenet Roma melletti Cervarában (nem pedig így: „Roma mellett, Cervarai olasz népeletből jelenet“), derék festvény. 122) R a n f t l J. M. (Bécsben), Nagy és kicsiny; szép festésben tünteti fel egy büszkén ülő agár kegyteljes tekintetét, 's egy görnyedve közelgő farkesóváló kutya csuszvamászó hizelgését; valóban, ez eszmét semmivel sem lehele jobban feltüntetni, mint épen kutyákkal. — 123) Ritter Ed. (Bécsben), A' gyümölcsáruló nő; a' jobbak közé sorozható. — 124) Brunner Leop. (Bécsben), Képzelti tájkép; jeles. — 125) S w o b o d a Ed. Az árverésen fölfedezett igazi remekmű; az alakok jellemet mutatnak a' bámúlás különféle kifejezésével; az elhalt művész özvegyének 's fiának felvillanó örömmel vegyített gyásza jól van előtüntetve. De nekem úgy látszik, hogy ezen eszme épen nem eredeti; sőt — meglehet, csalódom — hogy épen magát ezen képnek előmintáját, majdnem ezen alakokkal, már láttam valahol. — 126) S c h m i t h A. (Bécsben), Tengeri vihar; a' hullámszás és habtörés eléggé jól van festve; de ez egész érdeme ám a' képnek, még így sem tartozik épen a' legkitűnőbbek közé. — 128) N o e l d e F r é v i l l e, A' starenergi tó; sajátnemű népvidék; csak a' teljes napfény nem legszerencsésőbb választás épen illy vidékekre nézve; bizonyos fárasztó egyhanguságot ömleszt el az egészre, mi előli a' költészetet; más volna mégis, ha például olasz ég mély azurja boltozódóknak fölötte, — ez magában változékonyságot nyújtana; de így ég és föld, víz és liget, fa és felhő bizonyos szürkéségen dereng, mi nem emeli a' szemlélő lelkét. — 129—142) B a r a b á s M i k l ó s, két arckép, egy főrangu ur 's egy hölgy. Ki ezen igen jeles művésznünk esetét, modorát, és kiviteli bevégeztségét ismeri, annak ugyan nem is kell mondanom, hogy e' két festvény gyönyörű mű. — 130) C r o l l C. (Prágában), Augerdi kapubástya Prágában; inkább helyismeretileg érdekes, mint művészeti — feladatilag szép festvény. — 131) R a n f t l J. M. Ünnepre rokonaitól felpiperézt leány; leginkább az ecset tisztasága dicséretre. — 132) D a n h a u s e r J ó z s. A' zongorázó; csinos kis kép; kár hogy háttal fordulva ül az alak; de talán leginkább a' ruharedőzet helyes 's valóban természetes előmlését, meg az ülő termet kellő magatartását akará itt felmutatni a' művész? — 133) A m m e r l i n g F r i d r i k (Bécsben), Nőfej; mint festvény, szép mű, mint mintafej nem legszerencsésb választás. — 135) G r u b e r F e r e n c z (Prof. Bécsben), Virágbokréta — (nem ám: „füzér“!), jeles mű. — 137) S c h i a v o n i N a t a l e, A' busolygó; szokott modor, szokott kellem és kifejezés. — 140) R a n f t l J. M., A' mezőn kalászatok szedő (azaz: böngésző) gyermekek; jó kepecske. — 141) A m m e r l i n g F r. Világbölcs (vagyis: bölcsész); mély jellemet, lelki erőt, nyugalmat, gondolatmélységet, szemléleti világosságot 's földi csillámok megvetését tükröző gyönyörű mű. A' napbarnította kifejezésteli férfias arc minden redőjében egy gondolat szól, a' koponya tar boltozatán bölcsesség honol, az erőteljesen távba néző szemből csalárdság sugárzik, 's a' tollat tartó kéz, melly a' nagy könyvbe eszméket leirandó, meggyőződés ingallanságának hírnöke. Minden esetvonás jellem, minden árnyéklat szükséges öszhangzásban áll. E' mű remek. — 143) R a f f a l t I g n á c z, Bérczi tájkép, lovakkal és kecskével; jó festvény, 's kellemes változékonysággal meglepő. — 145) C a n r i A u g., Vereshagyma-árusnő; sok elelthűséggel bíró csinos munka. — 148) T i k o s A l b e r t, Arckép; egy itteni

ismeretes kereskedőnek jól talált képmása. — 151) Grünler Lajos, A' tollmetsző; jellemet fest. — 152) Markó Károly, Tájkép, közelgő zivatarral; kicsiny, de szép festvény. — 154) Raffalt Ign., Tájkép, gyermekekkel; különösen az állatok jók. — 155) Gubig J., Nápoly; szép, de nem eléggé élénk. — 156) Schwemlinger Józ. Berchtergadeni bérceztájék Salzburg mellett; kellemes tekintetű festvény. — 157) Ferd Józ. (Bécsben), Steinfeld látképe Fraknó hegye körül, Magyarorszában; szép ecsetelés, de a tárgy nem eléggé változékos. Tavaly e' művész jobbakat adott; egyáltalán az erdők legjobban sikerülnek neki. — 159) Schiffer Antal (Bécsben), Lannersbach helység, Duxi völgyben, Tirol közelében; jó tájkép. — 161—162) Lang Rudolf (Bécsben), Fecsoportozatok; ügyes ecsetet tanusitnak. — 164) Richter Emil (Münchenben) Pulcinell, nápolyi színház; a' bódé előtt várakozóban csoportosult embertömeg igen tarka változékosságot mutat; főleg a' gyermekek kíváncsisága hiven van adva.

Az V-ik teremben rajzok, réz- és aczelmetszetek, pastell és vízfestvények vannak, mellyek közül elég legyen a' feltünőbbeket név szerint elősorolni. Theodor Vazul (Ó-Orsován), Képlet, — tollrajz. Török János (Pesten), tollrajz. Saly Amalia (Szombathelyen), A' kis zenész, krétarajz. S adler Károly (Pesten), Kisfaludy Károly halála, rézmetszés. Weber H. (Pesten), István győzelme Kupa ellen, cartonrajz. S w o b o d a Rud. (Bécsben), Kápolna a' Balaton közelében, — aquarell. Weixlgartner Ed. (Bécsben), Huszárok beszállásozása, aquarell. Schrödl Antal (Bécsben), Állatok, aquarell. S w o b o d a R. Csesznek romja, és Pozsony város főtere, aquarell. Kubinyi Géza, Gvadányi és Franklin arczképei, pastell. Weixlgartner, A' hiv társ, aquarell. Raab György, tanulmányfő, aquarell, és más tanulmányfő, — kised festvény. H y r t l J. (Bécsben), A' toronyőr a' vészharang mellett, — rézmetszet. — Megemlítendő még Albrecht Józ. (Bécsben) szalmazozajka, a' müncheni glyptothekát ábrázoló, melly ugyan nem rajzi mű, de művészeti tekintetben nagy figyelmet érdemel.

Az első teremben, mindjárt az ajtó mellett van néhány szobrászmű is, mellyek közt Hermina ö fensége mellszobra (nem pedig: mellkép) Dunaiszky Lászlótól (Pesten) és Clair Alajos egy dombormű-feje legtöbb figyelmet látszik érdemelni.

Ha már most általános tekintetet vetünk az egész műkiállításra, azt látjuk, hogy hazánkfiainak nevei számra nézve ugyan még csekély, de becsre nézve nem megvetendő tényezőt képeznek. 'S ennek mindenestre örvendhetünk. A' valóban 's minden tekintetben remek, tökéletes festvények ha nem olly ritkák is, mint a' fehér holló, de kétségkívül nem minden bokorban található, azért ne kívánjuk mindjárt, hogy hazai festészeink tökéletesen bevégezett művekkel álljanak elő minden lépten, 's ne használjuk ennek így nem létét ürügyül, köpenyül — a' honi művészetnek nem ápolására. Sőt én mindig arra szavazok, 's hiszem, minden honfiulag érző józan velem egyetértend: — hogy művészetünk jelen nem annyira fejlődő, mint fejlesztendő körülményiben inkább a' hazait pártoljuk, ha szinte gyöngébb is — menyire t. i. viszonylagos becsé mégis van, mint a' külföldit. Azért azt szeretném, ha az egyesület minél több hazai művész festvényeit vásárolná meg, 's ne álljon elő mindig, valahányszor ez jő szóba, az általános becs mérfokával, a' legszigorúbb művészeti követelésekkel, holott bizony számos külföldi képet is csak némelly viszonylagos, részletes érdem miatt vesz meg. Egyáltalán a' képvásárlás — minthogy majdnem egészen egyedül az egyesület vállaira nehezkedik — egy szükséges rozsa, még most elkerülhetlen baja műkiállításunknak. Ha vennének magánosak, minél többen, nem kellene az egyesületnek minden pénzét kijátszandó képekre kiadnia 's annak egy részét másra fordíthatná. De itt egy neme a' hibás körnek is lappang;

egy részről, ha nem vesz az egyesület lehetőleg legtöbb képet, elkedvetlenülnek a külföldi művészek, nem küldenek be képeket, 's nélkülök pedig nem lesz műkiállításunk, 's így el nem éretik az ezen ismertetés elején érintett kettős cél; más részről, ha vesz az egyesület kijátszandó képeket, mikkel részvényeseinek kedveskedhessék, nem nagyon csökkenne a részvényesek száma, mert legtöbben azért járulnak ide, hogy nyerhessenek, ha pedig nincs pénzünk, eo ipso nem vehetünk képeket, 's ismét nem lesz kiállítás. Ez mindenesetre baj. De én azt szeretném, ha a részvényesek magasabb szempontból is, nem csupán a magán-nyereszkedési reményből, tudnának ez ügy pártolására lelkesülni. Például, ha meg egyeznének abban, hogy ne fordítassék évenként az egyesületnek minden disponibilis pénzereje pusztán kijátszandó képek vásárlására, hanem annak, bármi csekély, például csak pár száz pengő forintnyi, része másra is kifizethetnék, mikép már érintém. Ezen más valami lehetne, például: saját egyesületi képcsarnok megkezdése, hogy fiatal művészeink számára lennének idővel állandó, nem csupán évenként egyszer előforduló, szemlélhető minták, — vagy: egy honi művészakademia megalapításának első fenékköveül szolgáló állandó tőke. Néhány év múlva volna már látatja. — Így vagyunk a muzeum számára vétetni szokott művekkel is. Az idén ismét Ammerling fenemlített gyönyörű műve „A világ bölcs“ vásároltaték meg 100 darab aranyon a muzeum részére. Sokan ezt nem szeretik, 's pedig a sok közül ismét sokan csupán azért nem, mivel azt hiszik, hogy ezzel is rövidséget szenved a különben kijátszható képekre fordítható összeg, 's így a nyeresémi lehetőség csonkul. Pedig ez nincs így. A muzeum számára csak a netaláni kárpótlásra évenként félretett négyszáz pengő forintnyi, 's így jövő évre fenmaradó elidegeníthetlen öszvegből történnék a vásárlások. Ez által tehát a részvényesek nyereséményezhetése épen nem szenved rövidséget, mert hiszen illy évenkénti tartalékösszeget semmiesetre sem szabad — az alapszabályok szerint — elkölteni; ha tehát nem adta elő magát kárpótlási eset, a jövő évre fenmaradt pénz mire fordíthatatnék jobban, mint hazai célra? Én az elsők egyike voltam, ki ez elvet nyilvános uton is pártoltam; de ha tán jobbnak tartanak e' tartalékösszeget ezentul másra — de mindenesetre csak hazai célra — fordítani, — ám legyen; 's ekép tán ezen összeget is — muzeumi kép helyett — lehetne művészakademiai alapítványra áldozni. E' szerény indítványt tán más ügyesebben fejtené ki nálamnál; de soha nem változó ohajtásom az: hogy mindig valami közczélút tegyünk e' tartalékpénzzel, és intézkedésinkből soha ne feledjük ki az édes hazát, mely egyedül képes valamint a' honnak minden jóra törekvő polgárát, úgy művészetünk fejleményét is sükeresen ápolni!

N e y.

I R O D A L O M.

Az Élet utjai. Regény egy kötetben. Irta Jósika Miklós. — Pesten, Heckenast Gusztávnál 1844. Füzve 1 fr. p. p.

Ha Jósikánk nem volna, regényirodalmunk egészen parlagon heverne; most ő e' meddőséget, utóbbi időben termékenyebbnek mutatkozó tollával, némileg enyhíti. Valjon ifjabb íróink közt, kiket meglehetősen tehetséggel látunk munkálkodni a' beszélyi mezőn, nem válik, nem válhatik-e már, ki megkíséرتés, regénynyel lépni fel? Eötvösünk idejét a' politíca foglalja el, Kuthynk, mint az „Életképek“ből látuk, egy amerikai regényt ír, de ez is, melyet töredéke után ohajtvja várunk, soká,